

Restanten bommenwerper uit Tweede Wereldoorlog lagen in Brandwijks weiland

Propellor en motor Lancaster opgegraven

In een weiland in Brandwijk werden vrijdag een propellor en een motor van een Lancaster bommenwerper uit de Tweede Wereldoorlog opgegraven.

BRANDWIJK • Even komt de geschiedenis heel dichtbij, wordt het verleden letterlijk tastbaar. In het gras van een weiland in Brandwijk liggen vrijdag een propellor en een Rolls Royce Merlin motor, net opgegraven uit de grond. Het zijn restanten van de Avro Lancaster ND 559, die op 22 mei 1944 boven Molenaarsgraaf ontplofte. De brokstukken kwamen in en rondom dit dorp en Brandwijk neer.

Arjan Wemmers uit Bleskensgraaf, die zich eerder verdiepte in de in dit dorp neergestorte Havilland Mosquito bommenwerper was de drijvende kracht achter deze vondst. "Een oom van mij wees me in 2007 op het feit dat er bij de familie Bons in Brandwijk ook iets in het land moest liggen, afkomstig van een Lancaster bommenwerper. Ik zocht Cor Bons op en hij heeft mij deze plek aangewezen. Cor deelde ook de oorlogsherinneringen van zijn vader Piet Bons met me en zei dat hij hoopte dat deze motor geborgen kon worden. Kort na de oorlog hadden oud ijzerhandelaren en hij later zelf al een poging ondernomen."

Na een gesprek met burgemeester Van der Borg en de toenmalige bergingsofficier van de Koninklijke Luchtmacht, majoor Petersen, leek er weinig mogelijk. "De majoor stond niet positief tegenover het idee. Zo werd het stil tot we eind 2011 het bericht ontvingen dat majoor Petersen met pensioen ging en dat zijn opvolger majoor Kappert de zaak verder zou bekijken. Er volgde opnieuw een gesprek en majoor Kappert was oprecht geïnteresseerd in het verhaal. Hij was echter wel duidelijk in zijn standpunt dat de opgraving volgens geldende regelgeving zou moeten verlopen."

Arjan vervolgt: "Inmiddels was Cor Bons, die al enige jaren met een broze gezondheid kampte, helaas overleden. Het contact met zijn vrouw bleef, maar wat betreft de motor werd het stil.

Dat duurde tot juni 2013, toen er een locatieonderzoek uitgevoerd werd door majoor Kappert en een team van De-

fensie. "De uitkomst hiervan was dat de locatie mogelijk ontgraven kon worden omdat het hier, na onderzoek en getuigenverklaringen, ging om een enkele vliegtuigmotor. Wel moest er van de locatie een milieukundig rapport beschikbaar komen over de mate van vervuiling voordat er verdere actie zou kunnen plaatsvinden."

Eind 2014 - na een bezoek aan de bergingslocatie van een Lancaster in Werkendam en het contact met de voor deze gemeente verantwoordelijke per-

soon begon het verhaal toch weer op te spelen. Ook het onderzoek van Peter den Tek die de lotgevallen van de vliegtuigbemanningen in Giessenlanden naspeurde inspireerde. Arjan: "Ik kwam op het idee om de heer Van der Knaap in Bleskensgraaf, die werkt voor Boskalis in Papendrecht, te vragen of hij een oplossing wist. Hij reageerde meteen enthousiast en wilde een milieukundig onderzoek en eventueel een kraan verzorgen. Majoor Kappert werd op de hoogte gebracht. Hij deed de toe-

zegging dat als uit het onderzoek bleek dat de vervuiling binnen de norm was er een poging gedaan kon worden om het brokstuk onder zijn toezicht te bergen. Dit bleek gelukkig het geval." Op een kleine vier meter diepte werd eerst de propeller en kort daarna de motor aangetroffen. "Dat was een ontroerend moment", vertelt mevrouw Bons. "Niet alleen omdat mijn man dit zo graag wilde, maar ook omdat je dan echt beseft dat er hierbij zes jonge mensen zijn omgekomen. Dat komt dan heel dichtbij." Arjan vult haar aan: "Toen deze motor stopte, stopte ook het leven van de zes bemanningsleden."

De Lancaster ontplofte na te zijn aangevallen door de Messerschmitt 110 van Hauptman Martin Drewes. De zes bemanningsleden vonden daarbij de dood en werden de volgende morgen op verschillende plaatsen in het dorp aangetroffen. Zij zijn begraven op de begraafplaats achter de hervormde kerk. Piloot William Ward was de enige overlevende en werd krijgsgevangen gemaakt. Hij keerde na de oorlog naar Engeland terug.

Dodenherdenking

De geborgen resten zijn inmiddels schoongemaakt en geconserveerd bij loonbedrijf De Ruiter in Brandwijk, dat ook de graafwerkzaamheden verzorgde. Wat er mee zal gaan gebeuren, is nog niet bekend. "We bekijken of het mogelijk is de motor zaterdag bij de onthulling van het vliegermonument in Giessenburg aanwezig te laten zijn. Ook hopen we deze in de avond van 4 mei bij de dodenherdenking in Molenaarsgraaf aan de aanwezigen te kunnen laten zien. Daarbij hoopt overigens ook Brian Watts, de broer van een van de slachtoffers, weer aanwezig te zijn. Daarna zullen de gevonden resten zorgvuldig worden opgeborgen en zal er in een later stadium in goed overleg met de familie Bons en andere betrokkenen naar een respectvolle en passende bestemming worden gezocht."

Geurt Mouthaan

• De propellor en de motor, net nadat ze zijn opgegraven.

FOTO'S: GEURT MOUTHAAAN